

MONETĀRAIS BIĻETENS 2005

8

Publiskotie dati par IKP izaugsmi 2005. gada 2. ceturksnī (kāpums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 11.6%) liecina par būtisku Latvijas tautsaimniecības izaugsmi. Ievērojami straujāks attīstības temps bija pakalpojumu sektora nozarēs un būvniecībā, ko nosaka iekšzemes pieprasījums. Tāpēc nelielas bažas rada pieaugumu nodrošinošo tautsaimniecības nozaru struktūra.

Tomēr pēdējos mēnešos bija vērojama arī diezgan strauja apstrādes rūpniecības izaugsme. Šīs nozares produkcijas sezonāli izlīdzinātais fiziskā apjoma indekss jūlijā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 7.8% (rūpniecības izaugsme – 6.2%). Joprojām strauji auga mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums: salīdzināmajās cenās salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu tas palielinājās par 21.1%. Augustā pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 2.8%, kravu apgrozījums Latvijas ostās – par 9.0% un pa maģistrālo cauruļvadu transportētais naftas produktu apjoms – par 16.5%. Stabilizējās bezdarba līmenis (7.8%), un Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto bezdarbnieku skaits augusta beigās bija par 10.3% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

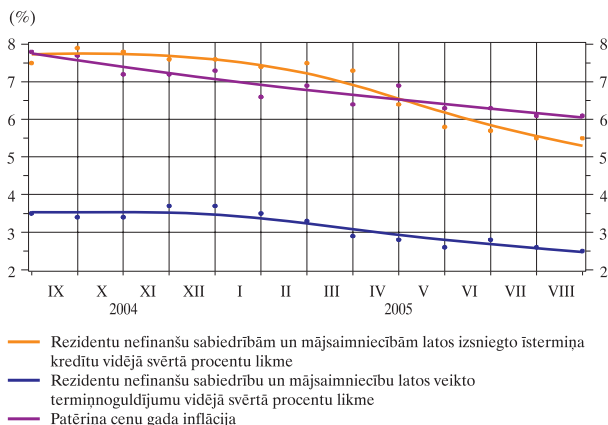
Līdzīgi kā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, augustā patēriņa cenas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi samazinājās par 0.1%, gada inflācijai nemainoties (6.1%). Patēriņa cenas visvairāk ietekmēja kartupeļu, dārzeņu un augļu cenu kritums (attiecīgi 26.1%, 18.3% un 6.5%). Savukārt cenu kāpumu noteica degvielas, cietā kurināmā un dabasgāzes cenu pieaugums (attiecīgi 1.9%, 9.4% un 14.9%), kā arī atsevišķu pārtikas produktu (gaļas, zivju, maizes un cukura) cenu kāpums.

Augustā valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums bija 21.5 milj. latu, kopš 2005. gada sākuma uzkrātajam finansiālajam pārpalikumam sasniedzot 149.9 milj. latu (par 2.6 reizēm vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā), un kāpumu noteica gan valsts pamatbudžeta, gan pašvaldību konsolidētā budžeta pārpalikums. Finansiālo pārpalikumu veidoja straujais valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu pieaugums (augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – 32.4%), sakarā ar uzņēmumu peļņas kāpumu un darba samaksas pieaugumu būtiski palielinoties tiešo nodokļu ieņēmumiem. Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi augustā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 33.1%, un izdevumu kāpumu noteica gan kārtējo izdevumu (atalgojumu, subsīdiju, starppatēriņa), gan investīciju pieaugums.

Latvijas valdības parāds augustā samazinājās par 3.5 milj. latu un mēneša beigās bija 999.4 milj. latu (t.sk. centrālās valdības parāds – par 5.4 milj. latu, līdz 913.6 milj. latu). Nedaudz saruka valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru atlikums, jo sākotnējā tirgus konkurējošā daudzscenu izsolē valdības 12 mēnešu parādzīmes tika pārdotas 4.7 milj. latu apjomā ar vidējo svērto diskonta likmi 2.375%, bet dzēsts tika lielāks valdības emitēto vērtspapīru apjoms.

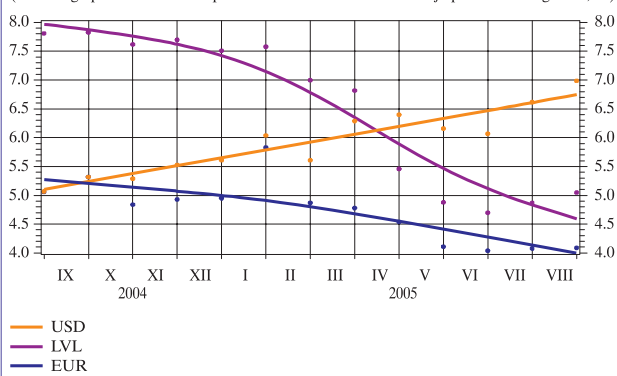
Turpināja augt banku izsniegto kredītu atlikums un naudas piedāvājuma rādītāji. Augustā plašā nauda M3 palielinājās par 69.7 milj. latu. Naudas piedāvājumu nodrošināja noguldījumu uz nakti atlikuma pieaugums (50.1 milj. latu), kā arī noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikuma kāpums (18.7 milj. latu), skaidrās naudas apjomam apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) gandrīz nemainoties. Tādējādi M3 gada pieauguma temps augustā nedaudz samazinājās (līdz 30.0%; jūlijā – 30.4%).

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA, KREDĪTU UN NOGULDĪJUMU VIDĒJĀS SVĒRTĀS PROCENTU LIKMES

REZIDENTU MĀJSAIMNIECĪBĀM MĀJOKĻA IEGĀDEI IZSNIEGTO KREDĪTU PROCENTU LIKMES VALŪTU DALĪJUMĀ

(ar mainīgo procentu likmi un procentu likmes darbības sākotnējo periodu līdz 1 gadam; %)

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps augustā nemainījās (34.3%). Augustā līdzīgā tempā pieauga pieprasījuma noguldījumu un termiņnoguldījumu atlikums; gandrīz vienāds bija arī latos un ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma kāpums. Noguldījumu atlikums pieauga par 70.2 milj. latu, t.sk. latos veikto noguldījumu atlikums – par 37.0 milj. latu.

Banku izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma temps joprojām palielinājās (no 55.9% jūlijā līdz 56.2% augustā), kredītu atlikumam augustā pieaugot par 192.9 milj. latu. Kredītu atlikuma kāpumu galvenokārt noteica hipotēku kredīta atlikuma palielināšanās (par 137.6 milj. latu; t.sk. mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto kredītu atlikums pieauga par 85.2 milj. latu). Neliels bija komerc kredīta un industriālā kredīta atlikuma kāpums (attiecīgi 40.9 milj. latu un 19.9 milj. latu). Samazinoties latos un eiro izsniegto kredītu procentu likmju starpībai, visai būtisks bija latos izsniegto kredītu atlikuma pieaugums (57.9 milj. latu). Savukārt eiro izsniegto kredītu atlikuma kāpums bija lielākais (186.3 milj. latu), un to noteica gan šajā valūtā no jauna izsniegtie kredīti, gan iepriekš ASV dolāros izsniegto aizdevumu pārfinansēšana. Līdzīgā apjomā pieauga arī finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību, kā arī mājsaimniecību kredītešana – augustā šādu kredītu atlikums palielinājās attiecīgi par 101.1 milj. latu un 91.8 milj. latu. Mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada kāpuma temps nedaudz samazinājās, bet finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps palielinājās un augustā bija attiecīgi 76.6% un 45.6%.

Pieaugot budžeta pārpalikumam, augustā valdībai izsniegto neto kredītu atlikums samazinājās 3.9 reizes (līdz 14.0 milj. latu).

Banku izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes būtiski nemainījās. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegtajiem aizdevumiem tās palielinājās par 0.1 procentu punktu (līdz 5.2% latos izsniegtajiem kredītiem un līdz 4.4% ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem). Savukārt nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes nedaudz samazinājās (latos izsniegtajiem kredītiem – līdz 5.8% un ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem – līdz 4.4%).

Starpbanku tirgus procentu likmes saglabājās zemas, un tikai augusta beigās, stājoties spēkā paaugstinātajai banku rezervju normai, RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem sasniedza 2.8%. Minimāli (par 4–7 bāzes punktiem) pieauga arī RIGIBOR kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu (attiecīgi līdz 2.85% un 2.93%).

Banku aktīvi augustā palielinājās par 200.6 milj. latu, bet banku peļņa 2005. gada pirmajos astoņos mēnešos bija 128.2 milj. latu (1.8 reizes lielāka nekā 2004. gada atbilstošajā periodā).

Pēc rezervju normas paaugstināšanas būtiski palielinoties banku pieprasījuma noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā un vienlaikus nedaudz samazinoties skaidrās naudas pieprasījumam, augustā naudas bāze M0 pieauga par 95.5 milj. latu. Centrālās bankas naudas piedāvājuma kāpumu nodrošināja tās tīro ārējo aktīvu pieaugums par 63.0 milj. latu, Latvijas Bankai veicot ārvalstu valūtas pirkšanas darījumus. Emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tirājiem ārējiem aktīviem augusta beigās bija 113.2%. Naudas piedāvājumu palielināja arī banku termiņnoguldījumu atlikuma sarukums centrālajā bankā par 54.0 milj. latu jeb 30.7% (līdz 176.0 milj. latu), bet mazināja valdības noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā pieaugums par 21.0 milj. latu. Savukārt izsniegto *repo* kredītu apjoms (6.5 milj. latu) bija par 30.0% lielāks nekā jūlijā.

Augustā ASV dolāra kurss attiecībā pret latu samazinājās par 1.2%, bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas un Japānas jenas kurss palielinājās attiecīgi par 1.6% un 0.2%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2005	
	VII	VIII
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	6.2	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.0	-0.1
Gada (%)	6.1	6.1
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	4.9	5.1
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	83 121	83 345
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.8	7.8
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	150.8	173.2
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	236.8	*
Imports	379.7	*
Bilance	-142.9	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	VII	VIII
MFI¹		
M3	3 316.1 ²	3 385.8
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	14.2	16.7
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	4.7 ²	0
M2	3 297.2	3 369.1
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	798.9	817.6
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	90.7	94.4
M1	2 407.6	2 457.1
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	707.8	707.2
Noguldījumi uz nakti	1 699.8	1 749.9
Tīrie ārējie aktīvi	-631.3	-690.3
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	4 902.8	5 095.7
Kredīts valdībai	389.5	378.9
Centrālās valdības noguldījumi	252.7	274.8
Ilgāka termiņa finanšu saistības	1 113.7 ²	1 140.3
Latvijas Banka		
M0	1 068.5	1 164.0
Skaidrā nauda apgrozībā	788.6	784.8
Noguldījumi Latvijā Bankā latos	279.8	379.2
Noguldījumi Latvijā Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	1 254.8	1 317.8
Tīrie iekšējie aktīvi	-186.3	-153.8
Kredīti	-41.9	-61.7
MFI	3.5	4.5
Valdībai (neto)	-45.4	-66.2
Pārējie aktīvi (neto)	-144.5	-92.1
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	2 181.97	2 307.39
Zelts	105.71	108.59
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.14	0.15
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 076.04	2 198.57

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

² Dati precizēti.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2005	
	VII	VIII
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.2	2.2
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	5.9	5.8
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	6.1	6.1
t.sk. mājokļa iegādei	5.1	5.2
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.7	4.4
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.5	4.5
t.sk. mājokļa iegādei	4.3	4.4
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.4	2.3
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.7	0.8
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.0	2.9
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.4
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.1	2.2
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.9	1.0
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.6	2.6
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.2	1.2
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5820	0.5750
Ls pret GBP	1.0150	1.0310
Ls pret 100 JPY	0.5180	0.5190
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	VII	VIII
MFI rezerves	432.6	477.4
Nacionālā valūta kasēs	80.8	77.6
Noguldījumi Latvijas Bankā	351.8	399.8
Ārzemju aktīvi	3 158.6	3 128.3
Ārvalstu valūta kasēs	61.5	65.0
Prasības pret MFI	1 972.6	1 900.2
Prasības pret ne-MFI	1 092.4	1 129.2
Pārējie aktīvi	32.1	33.9
Prasības pret centrālo valdību	215.8	205.0
Prasības pret vietējo valdību	75.3	75.3
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	125.4	127.3
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	2 927.2	3 034.7
Prasības pret mājsaimniecībām	1 875.3	1 967.1
Neklasificētie aktīvi	414.4	410.1
Pamatlīdzekļi	129.3	125.2
Nauda ceļā	14.5	10.4
Pārējie aktīvi	69.5	69.4
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	201.1	205.2
Aktīvi pavisam	9 224.6	9 425.2
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>495.5</i>	<i>547.4</i>
Noguldījumi uz nakti latos	956.6	987.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	43.2	49.6
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	424.1	448.7
Mājsaimniecību	489.3	488.7
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	603.9	610.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	65.9	56.9
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	165.6	175.5
Mājsaimniecību	372.4	378.1
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	1 080.8	1 114.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	18.8	16.2
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	338.8	356.0
Mājsaimniecību	723.2	741.8
Centrālās valdības noguldījumi	108.9	110.0
Vietējās valdības noguldījumi	81.6	90.1
Tranzītfondi	5.1	5.1
Ārzemju pasīvi	5 044.7	5 136.4
Saistības pret MFI	2 105.4	2 263.9
Saistības pret ne-MFI	2 787.5	2 732.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	151.8	140.3
Saistības pret Latvijas Banku	3.5	4.5
Emitētie parāda vērtspapīri	162.3	162.2
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	14.2	16.7
Kapitāls un rezerves	720.0	738.3
Rezidentu	413.6	430.2
Nerezidentu	306.4	308.0
Uzkrājumi parādiem un saistībām	93.6	96.9
Neklasificētie pasīvi	349.3	353.5
Nauda ceļā	106.9	102.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	59.8	67.1
Saistības pret rezidentu MFI	182.6	184.2
Pasīvi pavisam	9 224.6	9 425.2
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>495.5</i>	<i>547.4</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).